

Liturgisk vejledning

for præster i sundhedssektoren

Udgivet af:
Sygehuspræsternes Sammenslutning

Layout og tryk:
Team Lynderup

ISBN 978-87-91376-39-9

Redigering:
Ann Maj Lorenzen
og Jens Rasmussen

Liturgisk vejledning

for præster i sundhedssektoren

Videbæk 2012

Indhold

Forord	4
Gudstjeneste	5
Gudstjeneste i kortere form	10
Mindegudstjeneste	16
Dåb	19
Dåb på hospitalet. Hjemmedåb	
Dåb af barn i øjeblikkelig livsfare	
Skriftemål	26
Nadver i hjemmet/på sygestuen	29
Vielse	31
Længere form	
Kort form	
Ritual til brug ved organdonation	40
Ved livets afslutning	45
Andagt ved et dødsleje	
Andagt ved en afdød	
Udsyngning	
Udsyngning af lille barn	
Andagt ved et dødfødt barn	
Begravelse	62
Barnebegravelse i kirken	
Jordpåkastelse i kirke eller kapel	
Jordpåkastelse	
Bønner m.m	69
Fadervor og velsignelse på engelsk og tysk	71

Forord

Liturgisk vejledning for præster i sundhedssektoren.

Denne vejledning er blevet til med baggrund i *Ritualer til brug ved særlige lejligheder* (1995), *Liturgisk vejledning for præsten på sygehuset* (1997) udgivet af Sygehuspræsternes Sammenslutning samt revisionen af denne fra 2003. Vejledningen er nyformuleret i betydelig grad. *Ritual til brug ved organdonation* er kommet til, ligesom nye bønner er tilføjet for at imødekomme de særlige behov, der findes på psykiatriske hospitaler, hospice og plejehjem. Afsnittet skriftemål og absolution er ligeledes udvidet og listerne med salmeforslag er ajourført.

For at lette brugen i den konkrete situation har vi i nødvendigt omfang medtaget de autoriserede ritualer, men af hensyn til de specielle situationer, som kan opstå på hospitalerne, er indføjet udførlige vejledninger til de enkelte handlinger. Endvidere er de eksisterende bønner nyformuleret, og der er foreslået alternative tekster. Flere bønner findes desuden i *Den Danske Salmebogs bønnebog*.

Det er ikke tanken, at forslagene til liturgiske forløb, der findes i vejledningen, skal autoriseres på linje med de gældende autoriserede ritualbøger. Bogen er først og fremmest tænkt som en håndsrækning til kolleger, der kommer i situationer, som ikke er forudset i *Ritualbogen* (1992).

Afhensyn til anvendeligheden er på omslagets inderside aftrykt Den apostolske Trosbekendelse, Fadervor og Den aronitiske Velsignelse.

Liturgisk vejledning for præster i sundhedssektoren har været forelagt biskopperne ved bispemødet den 21. september 2011, Biskopperne anbefaler denne vejledning.

Vejledningen er forfattet af en arbejdsgruppe på Præstehøjskolen i Løgumkloster.

Løgumkloster, den 9. september, 2011.
Anna Bojsen-Møller, Århus Universitetshospital Risskov
Mette Ladefoged, Psykiatrisk Center Hvidovre
Sisse-Margrethe Landert, Regionshospitalet Horsens
Ann Maj Lorenzen, Hospice Djursland
Henning Nabe-Nielsen, Rigshospitalet
Jens Rasmussen, Odense Universitetshospital.

Gudstjeneste

Nedenstående liturgi kan anvendes, hvor der findes et kirke- eller stille- rum til brug ved gudstjenester, kirkelige handlinger og personlig andagt. Der er tilstræbt en kort og genkendelig form.

Det er vigtigt at sikre sig, at information om gudstjenesten når ud til alle på stedet.

PRÆLUDIUM

INDGANGSBØN

SALME

HILSEN

Præsten siger:

Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og med din Ånd! Eller: Og Herren være med dig!

INDLEDNINGSKOLLEKT

LÆSNING fra Det Gamle Testamente eller Det Nye Testamente

TROSBEKENDELSE

Lad os bekende vor kristne tro:

Vi forsager Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen.

Vi tror på Gud Fader, den Almægtige, himlens og jordens skaber.

Vi tror på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, vor Herre, som er undfanget ved Helligånden, født af Jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begravet, nedfaret til dødsriget, på tredje dag opstanden fra de døde, opfaret til himmels, siddende ved Gud Faders, den Almægtiges, højre hånd, hvorfra han skal komme at dømme levende og døde.

Vi tror på Helligånden, den hellige, almindelige kirke, de helliges samfund, syndernes forladelse, kødets opstandelse og det evige liv.
Amen.

SALME

PRÆDIKEN

KIRKEBØN

Vor Fader i Himlen!

Vi takker dig for livet, du har givet os
og for mennesker, vi har fået at dele det med.

Vi beder for dette sted,
for patienter og deres pårørende,
og alle, der har deres arbejde her.

Vi beder om hjælp i lidelse og mørke,
om lindring og helbredelse til syge
og nye muligheder til dem,
der sidder fast i mismod og nederlag.

Giv tryghed og ro til rastløse og bange.

Vær hos dem, der snart skal dø
og trøst dem,

der har mistet en, de holdt af.

Giv os mod og kræfter til at leve
med hinanden her,

indtil vi samles hos dig i dit rige.

Amen.

Den apostolske velsignelse.

Lad os med apostlen tilønske hinanden:

Vor Herre Jesu Kristi nåde
og Guds kærlighed
og Helligåndens fællesskab
være med os alle!

Amen.

SALME

Såfremt der ikke ønskes altergang, afsluttes gudstjenesten med Fadervor, velsignelse og udgangssalme.

NADVERBØN

Opstandne Herre og frelser,
du, som selv er til stede iblandt os
med al din kærligheds rigdom!
Giv os at modtage dit legeme og blod
til din ihukommelse
og til stadfæstelse i troen på syndernes forladelse.
Rens os fra synd,
og styrk os i det evige livs håb.
Giv os at vokse i kærligheden,
og lad os med alle troende blive ét i dig,
ligesom du er ét med Faderen.

Menigheden:

Amen.

FADERVOR

Fader vor, du som er i himlene!
Helliget vorde (blive) dit navn,
komme dit rige,
ske din vilje
som i himlen således også på jorden;
giv os i dag vort daglige brød,
og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,
og led os ikke i fristelse,
men fri os fra det onde.
Thi (for) dit er riget og magten og æren i evighed!
Amen.

INDSTIFTELSESORDENE

Vor Herre Jesus Kristus i den nat, da han blev forrådt, tog brødet, takkede og brød det, gav sine disciple det og sagde: ”Tag dette og spis det; det er mit legeme, som gives for jer. Gør dette til min ihukommelse!”

Ligeså tog han også kalken efter aftensmåltidet, takkede, gav dem den og sagde: ”Drik alle heraf; denne kalk er den nye pagt i mit blod, som udgydes for jer til syndernes forladelse. Gør dette, så ofte som I drikker den, til min ihukommelse!”

NADVERMÅLTIDET

(Under uddelingen kan spilles eller synges)

Præsten uddeler brødet til hver enkelt med ordene:

Dette er Jesu Kristi legeme.

Præsten rækker vinen til hver enkelt med ordene:

Dette er Jesu Kristi blod.

Efter uddelingen siger præsten:

Den korsfæstede og opstandne frelser,
vor Herre Jesus Kristus,
som nu har givet jer/os sit hellige legeme og blod,
hvormed han har gjort fyldest for alle jeres/vore synder,
han styrke og opholde jer/os derved
i en sand tro til det evige liv!
Fred være med jer!
Amen

SALME

SLUTNINGSKOLLEKT

Vi takker dig, Herre, vor Gud, almægtige Fader,
fordi du har styrket os med dine livgivende gaver.
Vi beder dig,
at du vil fuldende, hvad du har begyndt i os,
styrke vor tro,
grundfæste vort håb
og gøre den indbyrdes kærlighed levende iblandt os
ved din Søn, Jesus Kristus, vor Herre,
som med dig og Helligånden lever og råder,
én sand Gud fra evighed til evighed.
Amen.

VELSIGNELSE

Herren velsigne dig og bevare dig!
Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig!
Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred!
Amen.

SALME

UDGANGSBØN

POSTLUDIUM

Gudstjeneste i kortere form

I lokaler, som bruges til gudstjeneste (f.eks. dagligstuer), er det vigtigt at skabe et liturgisk rum, f.eks. ved at præsten bærer præstekjole, at der dækkes et alterbord, og at der medvirker organist og sangere. Der skal være plads til senge og kørestole.

Gudstjenesten tilpasses den aktuelle menighed.

Forslag: Gudstjenestens start kan markeres med 3x3 slag på en triangel.

SALME

HILSEN

Nåde være med jer
og fred fra Gud, vor Fader,
og Herren Jesus Kristus.

INDLEDNINGSKOLLEKT

Kan varieres eller nedenstående kan anvendes:

På hospice:

Almægtige, evige Gud!
Tak fordi du har velsignet vore dage
og skænket os lys og glæde i livet.
Vær os nær i denne stund,
hvor vi er samlet i dit navn.
Vær vort lys, når mørket truer,
giv os mod, når håb og livskraft svinder bort.
Send os din Helligånd til at styrke og trøste,
og bevar os alle i troen på din elskede Søn,
Jesus Kristus, vor Herre.
Amen.

I psykiatrien:

Vor Gud og Far i Himlen!
Tak for lyset, som bryder frem hver morgen.
Tak for livet du har givet os.

Lige nu er det svært for os at sanse andet end mørke,
fortvivlelsen truer med at opsluge os,
angsten kaster sine skygger over livet.
Dagen er som en uendelig ørken, vi skal igennem.
Du som dyrker ørkenland op til frugtbar jord,
lad glæden vende tilbage i os!
Kan det ikke blive med det samme,
så giv os tålmodighed og udholdenhed
i smerten og meningsløsheden.

Send din Søn Jesus Kristus til os,
giv os en stund sammen her i fred og tryghed.
Giv os tillid til at vi er i dine hænder
lige meget hvad der sker
også midt i trængslerne.
Giv os troen tilbage!
Vend vor skæbne, Herre!
Amen.

eller:

Jesus Kristus, vor bror og frelser!
Ensomheden overvælder os,
angsten lammer os,
onde stemmer har besat os,
skylden tynger os til jorden,
vi bøjer hovedet i skam!
Hør på os, når vi kalder på dig!
Tak fordi du går gennem lukkede døre
også ind i vore sind.
Bliv hos, os, Herre!

Tilgiv os!
Lad din stemme lyde over alle andre
Giv os din fred og din velsignelse.
Amen.

På plejehjem og lokalcenter:

Almægtige Gud, himmelske Far!
Tak for årene, du har velsignet,
og for dagene du lader os leve med hinanden.
Tak for de mennesker vi deler sorger og glæder med,
og for dem vi må være noget for.
Hjælp os, når vi gribes af mismod og ensomhed,
og lad os aldrig tvivle på din kærlighed og almagt.
Vær os nær i denne stund,
hvor vi er samlet i dit navn.
Lad ordet om din Søn, Jesus Kristus gribe os
og lad din Ånd virke,
så vi fortrøstningsfuldt
tør håbe på din fred.
Amen.

På demens-afsnit:

Almægtige, evige Gud!
Tak for den klare himmel og lyse dag,
som vi glædes og oplives ved.
Giv os at modtage hvert eneste øjeblik af din hånd,
så vi ikke mister livet, mens tiden går,
men lever og finder fred i dit nærvær.
Kom os til undsætning
når vi bliver forvirrede og ensomme.
Trøst vor bange sjæl!
Og når vor ånd svækkes
og vi ikke kan rumme mere,
åbn da døren til sandhed og sammenhæng
og mød os med din velsignelse.
Amen.

LÆSNING

PRÆDIKEN

KIRKEBØN

Vor Fader i Himlen!

Vi takker dig for livet, du har givet os
og for mennesker, vi har fået at dele det med.

Vi beder for dette sted,
for patienter og deres pårørende,
og alle, der har deres arbejde her.

Vi beder om hjælp i lidelse og mørke,
om lindring og helbredelse til syge
og nye muligheder til dem,
der sidder fast i mismod og nederlag.

Giv tryghed og ro til rastløse og bange.

Vær hos dem, der snart skal dø
og trøst dem,

der har mistet en, de holdt af.

Giv os mod og kræfter til at leve
med hinanden her,

indtil vi samles hos dig i dit rige.

Amen.

Musik, klaver el. andet instrument.

Alternativt en salme.

NADVERBØN

Opstandne Herre og frelser,
du, som selv er til stede iblandt os
med al din kærligheds rigdom!

Giv os at modtage dit legeme og blod
til din ihukommelse

og til stadfæstelse i troen på syndernes forladelse.

Rens os fra synd,

og styrk os i det evige livs håb.
Giv os at vokse i kærligheden,
og lad os med alle troende blive ét i dig,
ligesom du er ét med Faderen.
Amen

FADERVOR

Fader vor, du som er i himlene!
Helliget vorde (blive) dit navn,
komme dit rige,
ske din vilje
som i himlen således også på jorden;
giv os i dag vort daglige brød,
og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,
og led os ikke i fristelse,
men fri os fra det onde.
Thi (for) dit er riget og magten og æren i evighed!
Amen.

INDSTIFTELSESORDENE

Vor Herre Jesus Kristus i den nat, da han blev forrådt, tog brødet, takkede og brød det, gav sine disciple det og sagde: ”Tag dette og spis det; det er mit legeme, som gives for jer. Gør dette til min ihukommelse!”

Ligeså tog han også kalken efter aftensmåltidet, takkede, gav dem den og sagde: ”Drik alle heraf; denne kalk er den nye pagt i mit blod, som udgydes for jer til syndernes forladelse. Gør dette, så ofte som I drikker den, til min i hukommelse!”

NADVERMÅLTIDET

Præsten uddeler brødet med ordene:
Dette er Jesu Kristi legeme.

Præsten rækker vinen med ordene:

Dette er Jesu Kristi blod.

Efter uddelingen siger præsten:

Den korsfæstede og opstandne frelser,
vor Herre Jesus Kristus,
som nu har givet jer/os sit hellige legeme og blod,
hvormed han har gjort fyldest for alle dine/vore synder,
han styrke og opholde jer/os derved
i en sand tro til det evige liv!
Fred være med dig!
Amen

SLUTNINGSKOLLEKT

Vi takker dig, Herre, vor Gud, almægtige Fader,
fordi du har styrket os med dine livgivende gaver.
Vi beder dig,
at du vil fuldende, hvad du har begyndt i os,
styrke vor tro,
grundfæste vort håb
og gøre den indbyrdes kærlighed levende iblandt os
ved din Søn, Jesus Kristus, vor Herre,
som med dig og Helligånden lever og råder,
én sand Gud fra evighed til evighed.
Amen.

VELSIGNELSE

Herren velsigne dig og bevare dig!
Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig!
Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred!
Amen.

SALME

Mindegudstjeneste

En af hospicepræstens opgaver er, i samarbejde med ledelsen, at tilrettelægge og gennemføre en kirkelig handling for efterladte. Indholdet kan varieres, og man kan f.eks. overveje om der skal læses navne op eller ej. Hvis hospicelederen eller andre ønsker at give en meddelelse til menigheden, finder dette bedst sted mellem sidste salme og postludiet.

Liturgien kan også bruges, hvor der opstår behov for en gudstjenestelig markering i forbindelse med ulykker og andre alvorlige hændelser.

KLOKKERINGNING

PRÆLUDIUM

SALME

HILSEN

Nåde være med jer
og fred fra Gud, vor Fader,
og Herren Jesus Kristus.

KOLLEKT:

Hør os, Gud, når vi beder:
Vi kommer til dig i vor magtesløshed
og lægger vor sorg i dine hænder.
Vi beder dig: Giv os kræfter til at leve med den.
Gør os stærke, når vi er svage.
Giv os lys, når vi kun kan se mørket.
Giv os tro, når vi tvivler.
Giv os håb, når vi mister modet.
Fortæl os, at de mennesker, vi har mistet, er hos dig, Gud.
Giv os dit ord på, at også vi skal se din glæde.
Giv os del i dit rige, når vore egne kræfter slipper op.

Vi beder dig for alle, og hold alle,
både levende og døde, fast i din kærlighed.
Komme dit rige - ske din vilje!
Amen.

eller:

Barmhjertige Gud,
du, som i din elskede søn valgte svagheden frem for styrken,
sårbarheden frem for udødeligheden!
Lad Kristus møde os i vor afmagt.
Kom til os med din hjælp,
så vi mærker, at du er nær
og kæmper mod alle de kræfter, der vil knuse det liv, du elsker.
Giv os mod til at holde fast i kærligheden og medmenneskeligheden,
når vi møder ondskab og trues af vold.
Hjælp os til at leve opmærksomt og nærværende
og bruge os selv i tjeneste for andre,
sådan som du i din søn mistede livet
og dog vandt det i opstandelsen for os alle.
Det beder vi dig om, Herre.
Amen.

LÆSNING:

Tekstforslag: Jer. 29,11; Sl. 68, 21-22; Rom. 8, 35. 38-39.

MUSIK

EVT. OPLÆSNING AF NAVNE PÅ AFDØDE
VEKSLLENDE MED MUSIK

LÆSNING:

Tekstforslag: Matt. 5, 13-16; Johs. 16, 16-22

PRÆDIKEN

SALME

EVT. OPLÆSNING AF NAVNE PÅ AFDØDE
VEKSLLENDE MED MUSIK

EVT. STILHED

FADERVOR

Fader vor, du som er i himlene!
Helliget vorde (blive) dit navn,
komme dit rige,
ske din vilje
som i himlen således også på jorden;
giv os i dag vort daglige brød,
og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,
og led os ikke i fristelse,
men fri os fra det onde.
Thi (for) dit er riget og magten og æren i evighed!
Amen.

VELSIGNELSE

Herren velsigne dig og bevare dig!
Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig!
Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred!
Amen.

SALME

POSTLUDIUM

Dåb

I forbindelse med tilkald til dåb på hospitalet indhenter man så vidt muligt oplysning om barnets tilstand og forældrenes reaktion samt om, hvor man skal henvende sig ved ankomst til hospitalet. Det er endvidere vigtigt på forhånd at have truffet aftale med personalet om at der forberedes et bord med dåbsfad, og eventuelt lys og blomster.

Afhængig af omstændighederne kan der forud for dåben finde en samtale sted med forældrene for at skabe en rolig og tillidsfuld atmosfære. Præsten kan i den forbindelse kort orientere om dåbsritualet, forhøre sig om forældrenes ønsker om salmer, der skal synges, og få oplyst, hvem der eventuelt skal bære barnet og nævne dets navn.

Ved selve dåbshandlingen er præsten iført præstekjole. Ligger barnet i kuvøse dypper præsten fingrene i vand og berører barnets pande. Såfremt det stemmer overens med forældrenes ønske, opfordres personalet til at deltage ved dåben.

Efter dåbshandlingen bliver præsten hos forældrene i det omfang, situationen lægger op til det. Der kan eventuelt træffes aftale om opfølgende besøg. Forældrene bør oplyses om, hvordan fødslen og dåben registreres på kordegnekontoret eller hos sognepræsten, samt om muligheden for senere fremstilling i kirken.

Dåben meddeles kordegnekontoret i det sogn, hvor hospitalet er beliggende, bilagt navn og adresse på de to dåbsvidner (eventuelt hentet fra personalet). Dåbsvidnerne er ikke faddere.

For ugifte forældre gælder følgende:

Hvis Omsorgs- og ansvarserklæring (Faderskabsblanket 1) er afgivet kan barnet tillægges faderens efternavn og dåbsattest kan umiddelbart udstedes.

Selvom Omsorgs- og ansvarserklæring ikke kan udfyldes, kan barnet ved dåben få faderens efternavn, men der kan i så fald ikke udstedes dåbsattest, før faderskabssagen er afsluttet.

Dåb på hospitalet

Hjemmedåb

HILSEN

Nåde være med jer
og fred fra Gud, vor Fader,
og Herren Jesus Kristus.

EVT. SALME

EVT. KORT DÅBSTALE

LOVPRISNING

Lovet være Gud, vor Herre Jesu Kristi Fader,
som i sin store barmhjertighed
har genfødt os til et levende håb
ved Jesu Kristi opstandelse fra de døde.

BØN

Lad os alle bede!
Vi takker dig, himmelske Fader,
fordi du ved din enbårne Søn har givet os den hellige dåb,
hvori du gør os til dine børn og skænker os Helligånden
med syndernes forladelse og det evige liv.

Vi beder dig:
Tag i nåde mod dette barn,
som vi bærer frem for dit åsyn.
Indlem det i din menighed,
og bevar det i dit samfund både her og hisset!
Amen.

Ved dåb af voksne (store børn):

Vi beder dig:

Tag i nåde mod ham (hende),

som i dag kommer til den kristne dåb.

Indlem ham (hende) i din menighed,

og bevar ham (hende) i dit samfund både her og hisset!

Amen.

LÆSNING

Således taler vor Herre Jesus Kristus: ”Mig er givet al magt i himlen og på jorden. Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet I døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, og idet I lærer dem at holde alt det, som jeg har befaleet jer. Og se, jeg er med jer alle dage indtil verdens ende.”

Evangelisten Markus skriver: ”Og de bar nogle små børn til Jesus, for at han skulle røre ved dem; disciplene truede ad dem, men da Jesus så det, blev han vred og sagde til dem: ’Lad de små børn komme til mig, det må I ikke hindre dem i, for Guds rige er deres. Sandelig siger jeg jer: Den, der ikke modtager Guds rige ligesom et lille barn, kommer slet ikke ind i det’. Og han tog dem i favn og lagde hænderne på dem og velsignede dem.”

Så vil vi nu hjælpe dette barn til hans velsignelse ved at døbe det i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn.

Ved dåb af voksne (store børn):

Så vil vi nu hjælpe dig til hans velsignelse

ved at døbe dig i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn.

KORSTEGNELSE

Præsten tegner med hånden kors for ansigtet og brystet af barnet der skal døbes, og siger:

Modtag det hellige korsens tegn

både for dit ansigt og for dit bryst,

til et vidnesbyrd om,

at du skal tilhøre
den korsfæstede Herre Jesus Kristus.
Hvad er barnets navn? - N.N.

TROSBEKENDELSE

N.N. Forsager du Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen? - Ja!

Tror du på Gud Fader, den Almægtige, himlens og jordens skaber? - Ja!

Tror du på Jesus Kristus, hans enbårne søn, vor Herre, som er undfanget ved Helligånden, født af Jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begravet, nedfaret til dødsriget, på tredje dag opstanden fra de døde, opfaret til himmels, siddende ved Gud Faders, den Almægtiges, højre hånd, hvorfra han skal komme at dømme levende og døde?
- Ja!

Tror du på Helligånden, den hellige, almindelige kirke, de helliges samfund, syndernes forladelse, kødets opstandelse og det evige liv? - Ja!

Vil du døbes på denne tro? - Ja

DÅBSHANDLING

Præsten øser vand tre gange på barnets hoved og siger:

N.N. Jeg døber dig i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn. Amen.

Præsten lægger hånden på den døbtes hoved og siger:

Den almægtige Gud, vor Herre Jesu Kristi Fader,
som nu har genfødt dig ved vand og Helligånden
og skænket dig syndernes forladelse,
han styrke dig med sin nåde til det evige liv!
Han bevare din udgang og indgang
fra nu og til evig tid.
Amen.

EVT. BØN FOR BARNET
FADERVOR

Fader vor, du som er i himlene!
Helliget vorde (blive) dit navn,
komme dit rige,
ske din vilje
som i himlen således også på jorden;
giv os i dag vort daglige brød,
og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,
og led os ikke i fristelse,
men fri os fra det onde.
Thi (for) dit er riget og magten og æren i evighed!
Amen.

VELSIGNELSE

Herren velsigne dig og bevare dig!
Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig!
Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred!
Amen.

EVT. SALME

Salmeforslag:

O, lad din ånd nu med os være (446)
Herren strækker ud sin arm (447)
Fyldt af glæde over livets under (448)
Sov sødt, barnlille (674)
Lysets engel går med glans (747)
I østen stiger solen op (749)
Nu titte til hinanden de favre blomster små (750)

Dåb af barn i øjeblikkelig livsfare

Dåben kan, hvor der ikke er tid til at hente præsten, foretages af en af de tilstedeværende døbte. Bliver barnets navn ikke nævnt ved dåben, skal dåben ikke af den grund gentages, men navnet skal blot meddeles senere (Ritualbogen s. 66f.).

Dåb uden præstens medvirken meddeles snarest sognet, hvori hospitalet ligger, og barnet bør siden fremstilles i kirken.

DÅBSHANDLING

Herre Jesus, tag i nåde mod dette barn!

Der øses vand tre gange på barnets hoved, mens man siger:

N.N. Jeg døber dig i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn. Amen.

Med håndspåbyggelse:

Den almægtige Gud, vor Herre Jesu Kristi Fader,
som nu har genfødt dig ved vand og Helligånden

og skænket dig syndernes forladelse,

han styrke dig med sin nåde til det evige liv!

Han bevare din udgang og indgang

fra nu og til evig tid!

Amen.

FADERVOR

Fader vor, du som er i himlene!

Helliget vorde (blive) dit navn,

komme dit rige,

ske din vilje

som i himlen således også på jorden;

giv os i dag vort daglige brød,

og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,

og led os ikke i fristelse,

men fri os fra det onde.

Thi (for) dit er riget og magten og æren i evighed!

Amen

Fred være med dig!

I lighed med dåbsgudstjenesten kan handlingen afsluttes med velsignelsen (Ritualbogen s. 65).

VELSIGNELSE

Herren velsigne dig og bevare dig!

Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig!

Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred!

Amen.

Skriftemål

Personligt skriftemål finder ofte sted i forbindelse med en sjælesorgsamtale. Når det, præsten har talt med en person om, har karakter af en bekendelse, kan præsten, hvis vedkommende ønsker det, tilsige vedkommende syndernes forladelse. Skriftemål (Ritualbogen s. 84-86) kan i øvrigt finde sted i kirkerummet, på præstens kontor eller ved sygesengen. I kirken vil præsten normalt være iført præstekjole under handlingen. Den skriftende kan knæle eller blot folde sine hænder, mens præsten frem siger syndsbekendelsen og tilsiger syndernes forladelse. Præsten har tavshedspligt.

Forud for absolutionen kan følgende tekstforslag og/eller bønner anvendes:

Job 5, 8-11; Sl. 6; Sl. 32,1-7; Sl. 51; Sl. 130; Sl. 143; Es. 53, 1-6; Matt. 22, 37-39; 1. Johs. 1, 5-10; 1. Johs. 4, 7-10

SKRIFTEBØN

Vi bekender for dig, hellige, almægtige Gud,
at vi har syndet imod dig i tanke, ord og gerning,
og det er vor egen skyld.

Vi beder dig:

Handl ikke med os efter vore synder,
men efter din store barmhjertighed,
og forlad os alle vore overtrædelser
for Jesu Kristi skyld.

Amen.

eller:

Herre, vor Gud, du kender vore hemmelige tanker,
og det inderste i vore ord og gerninger
er ikke skjult for dig.

Vi bekender, at vi har syndet imod dig
og ikke er værd at kaldes dine børn.

Men uden dig kan vi ikke leve.

Derfor beder vi dig:
Kast os ikke bort fra dig,
og tag ikke din Helligånd fra os.
Du, som tager imod syndere, tag imod os.
Herre forbarm dig over os!
Amen.

eller:

Jesus Kristus, min bror og frelser!
Skylden tynger mig til jorden,
jeg bøjer mit hoved i skam!
Hør på mig, når jeg kalder på dig!
Tak fordi du går gennem lukkede døre
også ind i mit sind.
Bliv hos mig, Herre!
Tilgiv mig!
Ræk mig din fred og din velsignelse.
Amen

ABSOLUTION

Så sandt du af hjertet angrer dine synder og henflyr til Guds nåde i Jesus Kristus, som blev givet dig i den hellige dåb, så kan jeg nu efter hans ord tilsige dig alle dine synders forladelse i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn.

eller:

Hvad Gud har givet dig i din dåb: syndernes forladelse og befrielse fra det ondes magt, det bliver i dag tilsagt dig på ny.

Håndspåleggelse:

På Jesu Kristi befaling
og for hans lidelses og døds skyld
tilsiger jeg dig alle dine synders nådige forladelse
i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn!

Han, som har begyndt sin gode gerning i dig,
vil fuldføre den indtil Jesu Kristi dag.
Fred være med dig!

Såfremt den skriftende ønsker at blive taget til alters, fortsætter præsten efter absolutionen med "Ritual for nadver i hjemmet". Ellers afsluttes med Fadervor og velsignelse.

FADERVOR

Fader vor, du som er i himlene!
Helliget vorde (blive) dit navn,
komme dit rige,
ske din vilje
som i himlen således også på jorden;
giv os i dag vort daglige brød,
og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,
og led os ikke i fristelse,
men fri os fra det onde.
Thi (for) dit er riget og magten og æren i evighed!
Amen.

VELSIGNELSE

Herren velsigne dig og bevare dig!
Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig!
Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred!
Amen.

Salmeforslag:

Nu bede vi den Helligånd (289)
Aleneste Gud i himmerig (435)
Nåden er din dagligdag (522)
O Gud, du ved og kender (598)

Nadver i hjemmet/på sygestuen

Efter omstændighederne kan nadveren forkortes til Fadervor; indstiftelsesordene og uddeling. Nadveren kan indledes med skriftemål (se s. 26).

SALME

NADVERINDLEDNING

I nadveren indbyder Gud os til sit bord og kommer selv til stede gennem tid og rum for at være her sammen med os. Vi bringer Ham vort liv, ufærdigt som det er. Vor tro er lille, men vi klynger os til, at Gud i sin kærlighed deler livets og dødens vilkår med os i brødet og vinen. Derfor beder vi:

NADVERBØN

Opstandne Herre og frelser,
du, som selv er til stede iblandt os
med al din kærligheds rigdom!
Giv os at modtage dit legeme og blod
til din ihukommelse
og til stadfæstelse i troen på syndernes forladelse.
Rens os fra synd,
og styrk os i det evige livs håb.
Giv os at vokse i kærligheden,
og lad os med alle troende blive ét i dig,
ligesom du er ét med Faderen.
Amen.

FADERVOR

Fader vor, du som er i himlene!
Helliget vorde (blive) dit navn,
komme dit rige,
ske din vilje
som i himlen således også på jorden;
giv os i dag vort daglige brød,

og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,
og led os ikke i fristelse,
men fri os fra det onde.
Thi (for) dit er riget og magten og æren i evighed!
Amen.

INDSTIFTELSESORDENE

Vor Herre Jesus Kristus i den nat, da han blev forrådt, tog brødet, takkede og brød det, gav sine disciple det og sagde: ”Tag dette og spis det; det er mit legeme, som gives for jer. Gør dette til min ihukommelse!”

Ligeså tog han også kalken efter aftensmåltidet, takkede, gav dem den og sagde: ”Drik alle heraf; denne kalk er den nye pagt i mit blod, som udgydes for jer til syndernes forladelse. Gør dette, så ofte som I drikker den, til min ihukommelse!”

NADVERMÅLTIDET

Præsten uddeler brødet med ordene:
Dette er Jesu Kristi legeme.

Præsten rækker vinen med ordene:
Dette er Jesu Kristi blod.

Efter uddelingen siger præsten:
Den korsfæstede og opstandne frelser,
vor Herre Jesus Kristus,
som nu har givet dig/os sit hellige legeme og blod,
hvormed han har gjort fyldest for alle dine/vore synder,
han styrke og opholde dig/os derved
i en sand tro til det evige liv!
Fred være med dig!
Amen.

VELSIGNELSE

Herren velsigne dig og bevare dig!
Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig!
Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred!
Amen.

Vielse

Vielse på hospitalet kan foretages af en præst med embede i Folkekirken, når den ene af parterne ikke kan forlade hospitalet, og vielsen ikke kan udsættes uden risiko for, at patienten dør. Det må anbefales, at i situationer hvor patienten ikke kan tale, må der i stedet for patientens "Ja" til ægteskabsløftets to spørgsmål forud aftales et klart tegn, f.eks. tydeligt nik med hovedet eller tommelfingeren opad. Mindst en af parterne skal være medlem af Folkekirken. Hvis der er mulighed herfor, skal præsten indhente biskoppens tilladelse til at foretage vielse uden for kirken. Præsten er så vidt muligt iført præstekjole under vielsen. Spørgsmål vedrørende testamente kræver juridisk vejledning.

A. Sygelejevielse

Såfremt der foreligger en prøvelsesattest, skal der fremskaffes følgende:

- 1. Lægeerklæring (skrevet af overlæge, afdelingslæge eller 1. reserve-læge og på hospice af den ansvarshavende læge) med følgende indhold:*
 - den syge er juridisk habil, klar og i besiddelse af fuld dømmekraft.*
 - patienten kan ikke flyttes, vielsen kan derfor ikke foretages i en kirke.*
- 2. Vidneerklæring, hvor to vidner skriver under på, at vielsen har fundet sted ved den anførte præst.*

Når vielsen har fundet sted, skal præsten foretage indberetning til nedenstående to instanser:

Kordegnekantoret i det sogn, hvor hospitalet ligger, skal have tilsendt prøvelsesattest samt vidneerklæring.

Biskoppen skal have lægeerklæring og kopi af vidneerklæring samt et brev fra præsten, hvoraf det fremgår, at vielsen har fundet sted (dag og sted) mellem N.N. og N.N., og at der er foretaget indberetning til kordegnekantoret.

Vielsesattest udleveres til parret snarest muligt.

B. Nødvielse

I helt specielle tilfælde, hvor prøvelsesattesten ikke kan fremskaffes, kan vielsen gennemføres, når følgende papirer foreligger eller kan fremskaffes efterfølgende:

- 1. Lægeerklæring (skrevet af overlæge, afdelingslæge eller 1. reserve-læge og på hospice af den ansvarshavende læge) med følgende indhold:*
 - den syge er juridisk habil, klar og i besiddelse af fuld dømmekraft.*
 - patienten kan ikke flyttes, vielsen kan derfor ikke foretages i en kirke.*
 - vielsen kan ikke udsættes til prøvelsesattest er indhentet uden fare for, at den ikke vil kunne finde sted.*

- 2. Ægteskabserklæring, som man normalt bruger ved ansøgning om prøvelsesattest, eller blot brudeparrets erklæring om, at de ønsker at gifte sig med hinanden, og at der dem bekendt ikke er noget til hinder for ægteskabets indgåelse. Kan den syge ikke underskrive, er det muligt at lade f.eks. en læge eller sygeplejerske gøre det, idet grunden hertil anføres.*

Formular til ægteskabserklæring kan downloades fra adressen:
<http://www.klxml.dk/KLB/Blanket/Gaelder/vi001.pdf>

- 3. Vidneerklæring, hvor to vidner skriver under på, at vielsen har fundet sted ved den anførte præst.*

Det bør understreges, at såfremt betingelserne for vielse er opfyldt, har parret ret til at blive viet. Såfremt betingelserne ikke er opfyldt (f.eks. hvis patienten ikke er ved bevidsthed) må vielsen ikke gennemføres.

Når vielsen har fundet sted, skal præsten foretage indberetning til nedenstående tre instanser:

Folkeregisteret eller bryllupskontoret i brudens eller brudgommens bopælskommune skal have tilsendt ovennævnte originaldokumenter samt et brev fra præsten om vielsen. Vedlæg om muligt kopi af parrets attester, herunder evt. skilsmissebevilling.

Kordegnekontoret i det sogn, hvor hospitalet ligger, skal have kopier af ovennævnte papirer herunder også parrets attester.

Biskoppen skal have kopi af lægeerklæringen, ægteskabserklæringen og vidneerklæringen samt et brev fra præsten, hvoraf det fremgår, at vielsen har fundet sted (dag og sted) mellem N.N. og N.N., og at der er foretaget indberetning til den borgerlige myndighed.

Vielsesattesten udleveres til parret snarest muligt.

Længere form

SALME

HILSEN

Nåde være med jer
og fred fra Gud, vor Fader,
og Herren Jesus Kristus.

INDLEDENDE BØN

Lad os alle bede!
Herre, vor Gud, himmelske Fader!
Vi takker dig for livet, du har givet os,
og for alle dem, der har vist os kærlighed,
fra vi var børn og indtil i dag.
Nu beder vi dig:
Giv os stadig, hvad vi behøver,
og vær nær hos dem,
som her lægger deres kærlighed
til hinanden frem for dig.
Giv dem håb og styrke til,
så længe de har hinanden,
at dele glæder og sorger,
ved Jesus Kristus, vor Herre.
Amen.

LÆSNING

I Johannesevangeliet siger Jesus: ”Fred efterlader jeg jer, min fred giver jeg jer; jeg giver jer ikke, som verden giver. Jeres hjerte må ikke forfærdes og ikke være modløst!” (Joh. 14,27)

eller:

I brevet til Filipperne skriver Paulus: ”Glød jer altid i Herren! Jeg siger atter: Glød jer! Lad jeres mildhed blive kendt af alle mennesker. Herren er nær. Vær ikke bekymrede for noget, men bring i alle forhold jeres ønsker frem for Gud i bøn og påkaldelse med tak. Og Guds fred, som overgår al forstand, vil bevare jeres hjerter og tanker i Kristus Jesus.” (Fil. 4,4-7)

eller:

Om Guds kærlighed skriver Paulus i sit første brev til Korintherne: ”Kærligheden hører aldrig op. Profetiske gaver, de skal forgå; tungetale, den skal forstumme; og kundskab, den skal forgå. For vi erkender stykkevis, og vi profeterer stykkevis, men når det fuldkomne kommer, skal det stykkevise forgå. Da jeg var barn, talte jeg som et barn, forstod jeg som et barn, tænkte jeg som et barn. Men da jeg blev voksen, aflagde jeg det barnlige. Endnu ser vi i et spejl, i en gåde, men da skal vi se ansigt til ansigt. Nu erkender jeg stykkevis, man da skal jeg kende fuldt ud, ligesom jeg selv er kendt fuldt ud. Så bliver da tro, håb, kærlighed, disse tre. Men størst af dem er kærligheden.” (1. Kor. 13,8-13).

TALE

TILSPØRGSEL OG ERKLÆRING

Så tilspørger jeg dig N.N. (brudgommens navn):

Vil du have N.N. (brudens navn), til din ægtehestru? - Ja!

Vil du elske og ære hende,

og leve med hende både i medgang og modgang,

i hvad lykke Gud den almægtige vil tilskikke jer,

som en ægtemand bør leve med sin ægtehestru,

indtil døden skiller jer ad? - Ja!

Ligeså tilspørger jeg dig N.N. (brudens navn):

Vil du have N.N. (brudgommens navn), til din ægtemand? - Ja!

Vil du elske og ære ham,

og leve med ham både i medgang og modgang,
i hvad lykke Gud den almægtige vil tilskikke jer,
som en ægtehustru bør leve med sin ægtemand,
indtil døden skiller jer ad? - Ja!
Så giv hinanden hånd derpå!

Med håndspålæggelse:

Eftersom I forud har lovet hinanden at ville leve sammen i ægteskab og nu har bekræftet dette for Gud og for os, som er her til stede, og givet hinanden hånd derpå, så forkynder jeg jer at være ægtefolk både for Gud og mennesker.

FORBØN

Lad os alle bede!

Med håndspålæggelse:

Almægtige Gud,
som skabte mand og kvinde til at leve sammen i ægteskab
og velsignede dem,
vi beder dig, velsign denne brud og brudgom;
lad dem altid leve af din nåde
og i indbyrdes kærlighed.
Amen.

eller:

Kære himmelske Fader!
Giv denne brudgom og brud nåde, lykke og velsignelse
både til sjæl og legeme!
Giv dem at elske hinanden med trofast kærlighed
og tjene dig oprigtigt i alle ting,
så at de må leve som dine kære børn
og engang samles hos dig i de evige boliger!
Amen.

FADERVOR

Med håndspålgelse:

Fader vor, du som er i himlene!
Helliget vorde (blive) dit navn,
komme dit rige,
ske din vilje
som i himlen således også på jorden;
giv os i dag vort daglige brød,
og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,
og led os ikke i fristelse,
men fri os fra det onde.
Thi (for) dit er riget og magten og æren i evighed!
Amen.

VELSIGNELSE

Herren velsigne dig og bevare dig!
Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig!
Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred!
Amen.

SALME

Salmeforslag:

Nu takker alle Gud (11)
Du, Herre Krist (52)
Den signede dag med fryd vi ser (402)
Lover Herren! han er nær (404)
Kærlighed fra Gud (494)
Kærlighed er lysets kilde (696)
Jeg ved en blomst så favr og fin (700)
Det er så yndigt at følges ad (703)
I blev skabt som mand og kvinde (706)
Se, nu stiger solen af havets skød (754)

Kort form

HILSEN

Nåde være med jer
og fred fra Gud, vor Fader,
og Herren Jesus Kristus.

Præsten kan i stedet for nådeshilsen indlede vielseshandlingen med få ord, der karakteriserer situationen.

TILSPØRGSEL OG ERKLÆRING

Så tilspørger jeg dig N.N. (brudgommens navn):
Vil du have N.N. (brudens navn), til din ægtehustru? - Ja!
Vil du elske og ære hende,
og leve med hende både i medgang og modgang,
i hvad lykke Gud den almægtige vil tilskikke jer,
som en ægtemand bør leve med sin ægtehustru,
indtil døden skiller jer ad? - Ja!

Ligeså tilspørger jeg dig N.N. (brudens navn):
Vil du have N.N. (brudgommens navn), til din ægtemand? - Ja!
Vil du elske og ære ham,
og leve med ham både i medgang og modgang,
i hvad lykke Gud den almægtige vil tilskikke jer,
som en ægtehustru bør leve med sin ægtemand,
indtil døden skiller jer ad? - Ja!

Så giv hinanden hånd derpå!

Med håndspålggelse:

Eftersom I forud har lovet hinanden at ville leve sammen i ægteskab og nu har bekræftet dette for Gud og for os, som er her til stede, og givet hinanden hånd derpå, så forkynder jeg jer at være ægtefolk både for Gud og mennesker.

FADERVOR

Med håndspåbyggelse:

Fader vor, du som er i himlene!

Helliget vorde (blive) dit navn,

komme dit rige,

ske din vilje

som i himlen således også på jorden;

giv os i dag vort daglige brød,

og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,

og led os ikke i fristelse,

men fri os fra det onde.

Thi (for) dit er riget og magten og æren i evighed!

Amen.

VELSIGNELSE

Herren velsigne dig og bevare dig!

Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig!

Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred!

Amen.

Ritual til brug ved organdonation

Forud er der normalt gået 6 timer, fra pumperne med sovemedicin og smertestillende medicin er slukket, til lægerne kan lave den første hjernedødsundersøgelse. Herefter går der endnu en time til anden hjernedødsundersøgelse laves. Hvis begge undersøgelser viser, at al blodtilførsel til hjernen er ophørt, kan hjernedøden bekræftes. Hvis familien siger ja til organdonation, kan der tages afsked med afdøde/donor. I den forbindelse informerer personalet de pårørende om muligheden for at få kontakt til en præst og eventuelt holde en andagt.

De fysiske rammer vil være en højintensiv patientstue. Personalet kan eventuelt være behjælpelig med fremskaffelse af salmebøger, et rullebord med dug, blomster og evt. elkærter. Tidsfaktoren kan være afgørende i situationen og sætter rammerne for den forudgående samtale med de pårørende og afskedsritualets længde. Præsten kan være iført præstekjole, og der kan holdes altergang. Der vil altid være mulighed for en egentlig udsyngning efter organudtagning, hvor en stue bliver gjort klar og kan udstyres med et bord med dug, levende lys og salmebøger. Her er ingen tidsbegrænsning.

Ritualet kan afkortes efter situationen.

HILSEN

Nåde være med jer
og fred fra Gud, vor Fader,
og Herren Jesus Kristus.

INDLEDENDE TALE

Der kan indledes med en frit formuleret tale, læsning fra en salme eller med nedenstående forslag:

Jesus siger: ”Kom til mig, alle I, som slider jer trætte og bærer tunge byrder, og jeg vil give jer hvile.” Han siger også: ”Jeg er vejen og sandheden og livet”.

Derfor vil vi nu sammen med N.N. komme til ham, der har lovet os et hvilested midt i alt det, der tynger.

Han har i sit liv og sin død vist os, at alle vore veje er kendt af ham, og at han selv vil være vejen for os. Derfor kommer vi ikke ud på veje, hvor han ikke er. Vi kan ikke sige eller tænke noget, der ikke kan rummes af ham.

Vi står ved en skillevej, hvor N.N. og vi ikke kan følge hinanden, men vi får hver især følgeskab af vor Herre, og derfor skal vi ikke vandre alene. Han fører os ad forskellige veje til sig for at samle os i sit rige.

SALME

LÆSNING

I Salmernes Bog står der:

”Herren er min hyrde, jeg lider ingen nød, han lader mig ligge i grønne enge, han leder mig til det stille vand. Han giver mig kraft på ny, han leder mig ad rette stier for sit navns skyld. Selv om jeg går i mørkets dal, frygter jeg intet ondt, for du er hos mig, din stok og din stav er min trøst. Du dækker bord for mig for øjnene af mine fjender. Du salver mit hoved med olie, mit bæger er fyldt til overflod. Godhed og troskab følger mig, så længe jeg lever, og jeg skal bo i Herrens hus alle mine dage.” (Sl. 23)

eller:

I Romerbrevet står der:

”Hvem kan skille os fra Kristi kærlighed?

Nød eller angst?

Forfølgelse, sult eller nøgenhed?

Fare eller sværd? –

For jeg er vis på,

at hverken død eller liv

eller engle eller magter

eller noget nuværende eller noget kommende

eller kræfter

eller noget i det høje eller i det dybe

eller nogen anden skabning

kan skille os fra Guds kærlighed i Kristus Jesus, vor Herre.”

(Rom. 8,35.38-39)

eller:

I Johannes Åbenbaring står der:
”Nu er Guds bolig hos menneskene,
han vil bo hos dem,
og de skal være hans folk,
og Gud vil selv være hos dem.
Han vil tørre hver tåre af deres øjne,
og døden skal ikke være mere,
ej heller sorg, ej heller skrig, ej heller pine
skal være mere,
Thi det, der var før, er forsvundet.”
(Joh. Åb. 21,3b-4)

Andre tekstforslag:

Sl. 61, 1-5; Sl. 68, 20-21; Sl. 121; Sl. 139, 1-12; Præd. 3, 1-8; Johs. 1;
Johs. 12,24; 1. Kor. 13; Rom. 14,7-9.

BØN

Vor Gud og Far i himlen!
Vi beder til dig i vor fortvivelse over
at den, vi holder af, nu er død.
Selv om hjertet bliver holdt i gang og kroppen er varm
véd vi, at der ikke er noget håb om, at vi får ham/hende tilbage.
Vi takker dig for al den glæde og velsignelse,
som N.N. fyldte vort liv med,
og nu beder vi dig om styrke til at give slip på ham/hende
i håbet om, at du vil bevare ham/hende i dit rige,
og lade hans/hendes organer blive til liv og velsignelse for andre.
Hjælp os og vær os nær i vor sorg og afmagt!
Styrk os i troen på, at du er hos os i liv og død,
og at intet kan skille N.N. eller os fra din kærlighed.
Skænk os håbet om, at hos dig er der fremtid og liv for os alle.
Amen.

eller:

Vor Gud og Far i himlen!
Vi er samlet omkring N.N.
og forstår ikke at han/hun er død.
N.N.'s krop er endnu i live,
men det, der gør os levende for hinanden, er væk,
og vi får ham/hende ikke tilbage her.
Derfor sætter vi nu vort håb til dig,
som har givet os livet sammen med N.N.,
at du vil sende os styrke og trøst,
når vi nu, i dyb taknemmelighed over N.N.,
giver hans/hendes organer til nogen
som endnu har et liv sammen med andre.
Vi beder dig, lad denne beslutning blive til glæde og velsignelse
for de mennesker, hvis liv nu forandres.
Styrk os når vi her siger farvel til N.N.
Tag vare på ham/hende
og på os, som står efterladt.
Slip os aldrig, men bliv hos os, både i livet og i døden!
Til dig alene står vort håb,
nu og i al evighed.
Amen.

eller en frit efter lejligheden formuleret bøn

FADERVOR

Fader vor, du som er i himlene!
Helliget vorde (blive) dit navn,
komme dit rige,
ske din vilje
som i himlen således også på jorden;
giv os i dag vort daglige brød,
og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,
og led os ikke i fristelse,
men fri os fra det onde.
Thi (for) dit er riget og magten og æren i evighed!
Amen.

VELSIGNELSE

Herren velsigne dig og bevare dig!
Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig!
Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred!
Amen.

SALME

Salmeforslag:

Op, al den ting som Gud har gjort (15)
Til himlene rækker din miskundhed, Gud (31)
Befal du dine veje (36)
I underværkers land jeg bor (42)
Du, Herre Krist (52)
Hil dig, Frelser og Forsoner (192)
Alt står i Guds faderhånd (375)
Vær du mig nær! Nu aften sænker sig (541)
Vi takker dig for livet (549)
Jeg kender et land (561, v. 1-2. 13)
Sov sødt, barnlille (674)
Se, nu stiger solen af havets skød (754)

Forslag til salmer/salmevervs egnet til læsning:

Gådefuld er du, vor Gud (22, v. 6-8)
Opstandne Herre, du vil gå (245, v.1, 2. 5)
Med thomaskravet står vi her (248)
Al magt på jorden og i Himlen (364, v. 1, 4. 5)
Vi rækker vore hænder frem (367)
Fyldt af glæde over livets under (448, v. 5)
Nu er livet gemt hos Gud (550)
Nu har du taget fra os (552)
Midt i alt det meningsløse (636)
Vor Herre! til dig må jeg ty (652, v.1, 2. 7)
Nu åbner savnet sine øde vidder (659)
I går var hveden moden (717, v.1, 2. 5)

Ved livets afslutning

Andagt ved et dødsleje

Ved ankomsten til afdelingen kontakter præsten personalet for at orientere sig om patientens tilstand. Præsten bør være opmærksom på, at en døende ofte kan høre, hvad der bliver sagt, selvom vedkommende ikke er ved bevidsthed.

Som oftest går der en samtale med patient og pårørende forud for handlingen.

Tekstlæsning, bønner og salmer afpasses efter situationen og efter om man er alene med patienten eller om der er pårørende tilstede. Vær opmærksom på ønsker mht. salmer, absolution og nadver.

Er døden meget nært forestående kan andagten forkortes til kun at omfatte bøn, herunder fadervor, velsignelse og salme.

SALME

BØN

*Fri bøn
eller:*

Herre, vor Gud, himmelske Far!
Tak for menneskelivet, du har givet os
i al dets mangfoldighed,
med tid til at fødes og tid til at dø,
tid til at virke og tid til at hvile,
med tid til glæde og tid til sorg.
Tak for alt, hvad vi har delt med hinanden
i gode og svære tider.
I dine hænder lægger vi vore ufærdige gerninger,
vore uløste problemer og de håb, vi ikke fik opfyldt.
Hjælp os, når livet gør ondt,
og vi må slippe de mennesker, som står os nær.

Nu overgiver vi os til din kærlighed og omsorg,
Du, som er med os alle dage indtil verdens ende.
Amen.

eller:

Jesus Kristus!
Ræk mig din hånd,
byd mig at komme til dig,
og forskyd mig ikke.
Bliv hos mig med din kærlighed,
så jeg må hvile i troen på mine synders forladelse og det evige liv.
Bliv hos mig med dit lys,
for at dødens mørke ikke skal forfærde mig,
men at jeg må se Himlen åben,
der hvor du, Jesus Kristus, er ved din Faders højre hånd.
Styrk min sjæl med forvisningen om, at jeg er din,
at du ikke glemmer mig,
og at intet kan rive mig ud af din hånd.
Amen.

LÆSNING:

I Salmernes Bog står der:
”Herre, du ransager mig og kender mig.
Du ved, om jeg sidder eller står,
på lang afstand er du klar over min tanke;
du har rede på, om jeg går eller ligger,
alle mine veje er du fortrolig med.
Før ordet bliver til på min tunge,
kender du det fuldt ud, Herre;
bagfra og forfra indeslutter du mig,
og du lægger din hånd på mig.
Det er for underfuldt til, at jeg forstår det,
det er så ophøjet, at jeg ikke fatter det.
Hvor skulle jeg søge hen fra din ånd?
Hvor skulle jeg flygte hen fra dit ansigt?”

Stiger jeg op til himlen, er du dér,
lægger jeg mig i dødsriget, er du dér.
Låner jeg morgenrødens vinger
og slår mig ned, hvor havet ender,
så leder din hånd mig også dér,
din højre hånd holder mig fast.
Siger jeg: 'Mørket skal dække mig,
lyset blive til nat omkring mig,'
så er mørket ikke mørke for dig,
natten er lys som dagen,
mørket er som lyset." (Sl. 139, 1-12)

eller:

I Lukasevangeliet står der:
"Herre, nu lader du din tjener gå bort
med fred efter dit ord.
For mine øjne har set din frelse,
som du har beredt for alle folk:
Et lys til åbenbaring for hedninger
og en herlighed for dit folk Israel." (Luk. 2,29-32)

eller:

I Romerbrevet står der:
"Ingen af os lever for sig selv, og ingen dør for sig selv;
for når vi lever, lever vi for Herren, og når vi dør, dør vi for Herren.
Hvad enten vi altså lever eller dør, tilhører vi Herren." (Rom. 14, 7-8.)

Tekstforslag: Sl. 23; Sl. 27,1.13; Sl. 38; Sl. 68,20-21; Sl. 91,5-12;
Matt.11,28-30; Johs. 3,16; 5,24; 6,37; 11,25; 14,1-2; 16,33;
Rom. 8,35.38-39; Åb. 21,3b-4.

Efter ønske kan fortsættes med skriftemål, absolution og/eller nadver.

SKRIFTEMÅL *se s. 26.*

ABSOLUTION *se s. 27.*

NADVER *se s. 29.*

FADERVOR

Fader vor, du som er i himlene!
Helliget vorde (blive) dit navn,
komme dit rige,
ske din vilje
som i himlen således også på jorden;
giv os i dag vort daglige brød,
og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,
og led os ikke i fristelse,
men fri os fra det onde.
Thi (for) dit er riget og magten og æren i evighed!
Amen.

VELSIGNELSE

Herren velsigne dig og bevare dig!
Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig!
Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred!
Amen.

SALME

Salmeforslag:

Til himlene rækker din miskundhed, Gud (31)

Befal du dine veje (36)

Jeg er i Herrens hænder (51)

Du, Herre Krist (52)

Min Jesus, lad mit hjerte få (217)

Alt står i Guds faderhånd (375)

Det livets ord vi bygger på (560)

Du ved det nok, mit hjerte (634)

Nu glæd dig i Herren, mit hjerte (677)

Se, nu stiger solen af havets skød (754)

Andagt ved en afdød

Bruges når pårørende er samlet omkring et menneske, som netop er afgået ved døden. Denne liturgi kan eventuelt anvendes i forbindelse med slukning af respirator. Ritualet kan tilpasses efter situationen.

HILSEN

Nåde være med jer
og fred fra Gud, vor Fader,
og Herren Jesus Kristus.

SALME

BØN

Vor Gud og Fader i himlen!
Vi kommer til dig i afmagt og smerte over døden,
som skiller os fra en, vi holder af.
Nu beder vi dig:
Giv os mod til at tro,
at der, hvor vore hænder ikke længere kan nå,
der er dine hænder og din kærlighed.
Giv os lys, når vi er i mørke;
og håb, når vi er modløse.
Bevar os alle levende som døde,
i fællesskabet med dig,
og giv os del i opstandelsens glæde.
Amen.

eller:

Herre, vor Gud, himmelske Fader!
Vi takker dig for livet, du har givet os
i al dets rigdom:
med tid til glæde og tid til sorg,

med tid til at tie og tid til at tale,
med tid til at le og med tid til at græde,
med tid til at fødes og tid til at dø.

Nu føles tiden som standset,
og derfor må vi lægge
alle vore ufærdige gerninger,
vore bristede forhåbninger
og alt det ulevede liv i dine hænder.

Vi beder dig:
Omslut os med din kærlighed
når døden tager os fra hinanden.
Og hold os fast i troen på
at du er med os alle dage
indtil verdens ende.
Amen.

EVT. LÆSNING

I Romerbrevet står der: ”Hvem kan skille os fra Kristi kærlighed? Nød eller angst? Forfølgelse, sult eller nøgenhed? Fare eller sværd? - For jeg er vis på, at hverken død eller liv eller engle eller magter eller noget nuværende eller noget kommende eller kræfter eller noget i det høje eller det dybe eller nogen anden skabning kan skille os fra Guds kærlighed i Kristus Jesus, vor Herre.” (Rom. 8, 35; 38-39)

eller:

I Johannes' Åbenbaring står der: ”Nu er Guds bolig hos menneskene, han vil bo hos dem, og de skal være hans folk, og Gud vil selv være hos dem. Han vil tørre hver tåre af deres øjne, og døden skal ikke være mere, ej heller sorg, ej heller skrig, ej heller pine skal være mere. Thi det, der var før, er forsvundet.” (Joh. Åb. 21,3b-4)

eller:

I Salmernes Bog står der: ”Herren er min hyrde, jeg lider ingen nød, han lader mig ligge i grønne enge, han leder mig til det stille vand. Han giver mig kraft på ny, han leder mig ad rette stier for sit navns skyld. Selv om jeg går i mørkets dal, frygter jeg intet ondt, for du er hos mig, din stok og din stav er min trøst.” (Sl. 23,1-4)

eller:

I Salmernes bog står der: ”Lovet være Herren dag efter dag, Gud bærer os, han er vor frelse. Gud er for os en Gud til frelse, hos Gud Herren er der vej ud af døden.” (Sl. 68,20-21)

eller: Johs. 14, 1-6; 1. Kor. 15, 12-20.

EVT. TROSBEKENDELSE

FADERVOR

Fader vor, du som er i himlene!
Helliget vorde (blive) dit navn,
komme dit rige,
ske din vilje
som i himlen således også på jorden;
giv os i dag vort daglige brød,
og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,
og led os ikke i fristelse,
men fri os fra det onde.
Thi (for) dit er riget og magten og æren i evighed!
Amen.

VELSIGNELSE

Herren velsigne dig og bevare dig!
Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig!
Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred!
Amen.

SALME

Salmeforslag:

Befal du dine veje (36)

Du, Herre Krist (52)

Min Jesus, lad mit hjerte få (217)

Krist stod op af døde (218)

Alt står i Guds faderhånd (375)

Som dug på slagne enge (544)

Vi takker dig for livet (549)

Nu har du taget fra os (552)

Du ved det nok, mit hjerte (634)

Gud, vi er i gode hænder (675)

Udsyngning

Ritualet for udsyngning skal være kort, for at det ikke skal blive en forudgribelse af begravelsesritualet. Det tænkes brugt, enten lige før den døde lægges i kiste, eller når den døde er lagt i kiste, lige før kisten lukkes.

SALME

BØN

Vor Gud og Far i himlen!
Du ser vor afmagt og smerte over døden.
Vær du hos os her,
hvor vi har mistet et elsket menneske.
Tak for det, vi fik i livet sammen,
både i gode og svære tider.
Tak for den kærlighed,
som gav vores liv mening og fylde.
Giv os mod til at tro
at vi, både levende og døde, er i dine hænder
og er omfattet af din kærlighed.
Amen.

LÆSNING:

I Johannesevangeliet står der: (Jesus sagde:) ”Jeg er verdens lys. Den, der følger mig, skal aldrig vandre i mørket, men have livets lys.” (Johs. 8,12)

I Johannesevangeliet står der: ”Jesus sagde til hende: ’Jeg er opstandelsen og livet; den, der tror på mig, skal leve, om han end dør.’” (Johs. 11, 25)

FADERVOR

Fader vor, du som er i himlene.
Helliget vorde (blive) dit navn,
komme dit rige,
ske din vilje
som i himlen således også på jorden;
giv os i dag vort daglige brød,
og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,
led os ikke i fristelse,
men fri os fra det onde.
Thi (for) dit er riget og magten og æren i evighed!
Amen.

VELSIGNELSE

Herren velsigne dig og bevare dig!
Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig!
Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred!
Amen

Salmeforslag:

Til himlene rækker din miskundhed, Gud (31)
Han, som har hjulpet hidindtil (33)
Dejlig er jorden (121)
Er livet alt lifligt heneden (566)

Udsyngning af lille barn

Anvendes når et barn er afdøet ved døden. Kan også anvendes, når forældre ikke ønsker en egentlig begravelseshandling.

SALME

HILSEN

Nåde være med jer
og fred fra Gud, vor Fader,
og Herren Jesus Kristus.

LÆSNING

Profeter Esajas siger:

”Herren har svigtet mig, Herren har glemt mig”.

(Herren svarer:)

”Glemmer en kvinde sit diende barn?

Glemmer en mor det barn, hun fødte?

Selv om de skulle glemme,

glemmer jeg ikke dig.” (Es. 49,14-15)

eller:

I Romerbrevet står der: ”Hvem kan skille os fra Kristi kærlighed? Nød eller angst? Forfølgelse, sult eller nøgenhed? Fare eller sværd? - For jeg er vis på, at hverken død eller liv eller engle eller magter eller noget nuværende eller noget kommende eller kræfter eller noget i det høje eller det dybe eller nogen anden skabning kan skille os fra Guds kærlighed i Kristus Jesus, vor Herre.” (Rom. 8, 35; 38-39)

eller:

I 1. Korintherbrev står der: ”Kærligheden hører aldrig op. Profetiske gaver, de skal forgå; tungetale, den skal forstumme; og kundskab, den skal forgå. For vi erkender stykkevis, og vi profeterer stykkevis, men når det fuldkomne kommer, skal det stykkevise forgå. Da jeg var barn, talte jeg som et barn, forstod jeg som et barn, tænkte jeg som et barn. Men da jeg blev voksen, aflagde jeg det barnlige. Endnu ser vi i et spejl, i en gåde, men da skal vi se ansigt til ansigt. Nu erkender jeg stykkevis, men da skal jeg kende fuldt ud, ligesom jeg selv er kendt fuldt ud. Så bliver da tro, håb, kærlighed, disse tre. Men størst af dem er kærligheden.”
(1. Kor. 13,8-13)

eller:

I Markusevangeliet står der: ”Og de bar nogle små børn til Jesus, for at han skulle røre ved dem; disciplene truede ad dem, men da Jesus så det, blev han vred og sagde til dem: ’Lad de små børn komme til mig, det må I ikke hindre dem i, for Guds rige er deres. Sandelig siger jeg jer: Den, der ikke modtager Guds rige ligesom et lille barn, kommer slet ikke ind i det.’ Og han tog dem i favn og lagde hænderne på dem og velsignede dem.” (Mark. 10,13-16)

BØN

Vor Far i Himlen!

Du, som tager de små i favn og velsigner dem.

Vi takker dig for alt, hvad du gav os

i det barn, som vi har mistet.

Vi beder dig:

Bevar N.N. i din kærlighed.

Amen

eller:

Vor Gud og Fader i himlen!

Vær os nær med din kærlige omsorg

Her hvor vi skal tage afsked med

N.N.'s og N.N.'s lille barn.

Vi forstår ikke
at livet er så skrøbeligt
at fødsel kan blive til død
at forventning og glæde
så hurtigt kan vendes til den dybeste sorg.

Derfor beder vi dig
ånd på os
så vore forpinte hjerter kan falde til ro,
og vi kan finde en slags hvile.
Lad din barmhjertighed skabe tryghed i vore hjerter
og tillid til at intet kan skille os fra din kærlighed,
hverken i liv eller i død.
Amen.

FADERVOR

Fader vor, du som er i himlene.
Helliget vorde (blive) dit navn,
komme dit rige,
ske din vilje
som i himlen således også på jorden;
giv os i dag vort daglige brød,
og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,
led os ikke i fristelse,
men fri os fra det onde.
Thi (for) dit er riget og magten og æren i evighed!
Amen.

VELSIGNELSE

Herren velsigne dig og bevare dig!
Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig!
Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred!
Amen.

SALME

Salmeforslag:

Nu har du taget fra os (552)

Sov sødt, barnlille (674, v.1.3.7)

Guds fred er glæden i dit sind (678)

Bliv hos os, når dagen hælder (773)

Andagt ved et dødfødt barn

SALME

BØN:

Vor Gud og Far i himlen!

Du kender børnene før de bliver født
og tæller dem blandt dine.

Vi beder dig:

Vær nær hos os og N.N.,
som var ventet med glæde og håb.

Der er så meget i det der er sket,
som vi ikke forstår.

Lige nu kan det være svært at finde mening og sammenhæng i det hele.

Vi har brug for at høre, at N.N. er dit barn,
og vi beder dig om

at tage ham/hende i din favn også i døden.

Giv os styrke og mod til den kommende tid,
og gå med os igennem det hele.

Hjælp os til sammen at bevare
troen, håbet og kærligheden.

Amen.

eller:

Du, Gud,

som lever og ånder i kærlighed,
vi takker dig for dette lille barn,
et underværk, skabt i dit billede.

Et menneske, som skulle forandre hele vores liv,
og gøre det større end vi kunne drømme om.

Nu fatter vi ikke meningen med det hele,
vi er bange, usikre og føler os magtesløse
og du kender vor smerte.

Hjælp os nu til at tro

at N.N. er i dine hænder, som skabte ham/hende,

og at du aldrig vil hverken slippe eller forlade ham/hende.
Velsign ham/hende,
og lys for ham/hende, så mørket aldrig skal omslutte ham/hende,
men han/hun kan være omsluttet af din tro, dit håb og din evige
kærlighed.
Amen.

LÆSNING

I Markusevangeliet står der: ”Og de bar nogle små børn til Jesus, for at han skulle røre ved dem; disciplene truede ad dem, men da Jesus så det, blev han vred og sagde til dem: ’Lad de små børn komme til mig, det må I ikke hindre dem i, for Guds rige er deres. Sandelig siger jeg jer: Den der ikke tager imod Guds rige ligesom et lille barn, kommer slet ikke ind i det.’ Og han tog dem i favn, og lagde hænderne på dem og velsignede dem.” (Mark. 10, 13-16)

BØN (FADERVOR)

Gud, i dine hænder betror vi dette barn/N.N.
Lad dit lys skinne på ham/hende.
og bevar ham/hende i din kærlighed.
I Faderens og Sønnens og Helligåndens navn.
Amen

Fader vor, du som er i himlene!
Helliget vorde (blive) dit navn,
komme dit rige,
ske din vilje
som i himlen således også på jorden;
giv os i dag vort daglige brød,
og forlad os vor skyld, som vi forlader vores skyldnere,
og led os ikke ind i fristelse,
men fri os fra det onde,
thi (for) dit er riget og magten og æren i evighed!
Amen.

VELSIGNELSE

Herren velsigne dig og bevare dig!
Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig!
Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred!
Amen.

SALME

Salmeforslag:

Sov sødt, barnlille (674, v.1.3.7)

Lysets engel går med glans (747)

Nu vågne alle Guds fugle små (748)

I østen stiger solen op (749)

Nu titte til hinanden de favre blomster små (750)

Bliv hos os, når dagen hælder (773)

Du, som har tændt af millioner af stjerner (787)

Begravelse

Barnebegravelse i kirken

KLOKKERINGNING

PRÆLUDIUM

SALME

HILSEN

Nåde være med jer
og fred fra Gud, vor Fader,
og Herren Jesus Kristus.

INDLEDNINGSKOLLEKT

Vor Gud og Fader i himlen!
Vi kommer til dig i afmagt og smerte over døden,
som skiller os fra en, vi holder af.
Nu beder vi dig:
Giv os mod til at tro,
at der, hvor vore hænder ikke længere kan nå,
der er dine hænder og din kærlighed.
Giv os lys, når vi er i mørke;
og håb, når vi er modløse.
Bevar os alle levende som døde,
i fællesskabet med dig,
og giv os del i opstandelsens glæde.
Amen.

LÆSNING

I Markusevangeliet står der: ”Og de bar nogle små børn til Jesus, for at han skulle røre ved dem; disciplene truede ad dem, men da Jesus så det, blev han vred og sagde til dem: ’Lad de små børn komme til mig, det må I ikke hindre dem i, for Guds rige er deres. Sandelig siger jeg jer: Den, der ikke modtager Guds rige ligesom et lille barn, kommer slet ikke ind i det.’ Og han tog dem i favn og lagde hænderne på dem og velsignede dem.” (Mark. 10,13-16)

eller:

I Lukasevangeliet står der: ”Hvis en af jer har hundrede får og mister et af dem, lader han så ikke de nioghalvfems blive i ødemarken og går ud efter det, han har mistet, indtil han finder det? Og når han har fundet det lægger han det glad på sine skuldre, og når han kommer hjem, kalder han sine venner og naboer sammen og siger til dem: Glæd jer med mig, for jeg har fundet det får, jeg havde mistet.” (Luk. 15,3-6)

eller:

I Johannesevangeliet står der: ”Jeres hjerte må ikke forfærdes! Tro på Gud, og tro på mig! I min faders hus er der mange boliger; hvis ikke, ville jeg så have sagt, at jeg går bort for at gøre en plads rede for jer? Og når jeg er gået bort og har gjort en plads rede for jer, kommer jeg igen og tager jer til mig, for at også I skal være, hvor jeg er. Og hvor jeg går hen, derhen kender I vejen. Thomas sagde til ham: ’Herre, vi ved ikke, hvor du går hen, hvordan kan vi så kende vejen!’ Jesus sagde til ham: ’Jeg er vejen og sandheden og livet; ingen kommer til Faderen uden ved mig.’” (Joh. 14, 1-6)

Flere læsningsforslag i Ritualbogen s. 115.

TROSBEKENDELSE

Lad os bekende vor kristne tro:

Vi forsager Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen.

Vi tror på Gud Fader, den Almægtige, himlens og jordens skaber.

Vi tror på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, vor Herre, som er undfanget ved

Helligånden, født af Jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begravet, nedfaret til dødsriget, på tredje dag opstanden fra de døde, opfaret til himmels, siddende ved Gud Faders, den Almægtiges, højre hånd, hvorfra han skal komme at dømme levende og døde.

Vi tror på Helligånden, den hellige, almindelige kirke, de helliges samfund, syndernes forladelse, kødets opstandelse og det evige liv.

Amen.

SALME

TALE

SALME

Jordpåkastelse i kirke eller kapel

Når jordpåkastelsen foretages i kirke eller kapel, sker det efter salmen efter prædikenen. I dette tilfælde udgår slutningskollekten, og der afsluttes med salme og postludium.

Jordpåkastelsen foretages i overensstemmelse med det herfor gældende ritual (se s. 67).

SLUTNINGSKOLLEKT

Vor Fader i himlen!

Vi takker dig for din kærlighed og trofasthed i din Søn Jesus Kristus.

Vi takker for alle livets gaver, for vore kære

og for, hvad du gav os i det barn, som vi nu har mistet.

Vi beder dig, tag det i dine hænder, trøst dem, der sørger,

og skænk os for Jesu Kristi skyld en glædelig opstandelse.

Amen.

VELSIGNELSE

Herren velsigne dig og bevare dig!

Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig!

Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred!

Amen.

SALME

Salmeforslag:

Op, al den ting, som Gud har gjort (15)

Til himlene rækker din miskundhed, Gud (31)

Lille Guds barn, hvad skader dig (41)

Ingen er så tryk i fare (49)

En rose så jeg skyde (117)

Dejlig er jorden (121)

Nu ledet er min lille (532)

Her vil ties, her vil bies (557)
Nu åbner savnet sine øde vidder (659)
Sov sødt, barnlille (674)
Nu falmer skoven trindt om land (729)
I østen stiger solen op (749)
Nu titte til hinanden de favre blomster små (750)
Morgenstund har guld i mund (752)
Se, nu stiger solen af havets skød (754)
Nu hviler mark og enge (759, v. 6)

Jordpåkastelse

Ritualbogen s. 124f.

LOVPRISNING

Lovet være Gud, vor Herre Jesu Kristi Fader,
som i sin store barmhjertighed
har genfødt os til et levende håb
ved Jesu Kristi opstandelse fra de døde.

Præsten kaster jord på kisten tre gange med ordene:

N.N. Af jord er du kommet.

Til jord skal du blive.

Af jorden skal du igen opstå.

Lad os bede!

Fader vor, du som er i himlene!

Helliget vorde (blive) dit navn,

komme dit rige,

ske din vilje

som i himlen således også på jorden;

giv os i dag vort daglige brød,

og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,

og led os ikke i fristelse,

men fri os fra det onde.

Thi (for) dit er riget og magten og æren i evighed!

Amen.

VELSIGNELSE

Herren velsigne dig og bevare dig!

Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig!

Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred!

Amen.

*Hvis den aronitiske velsignelse har været brugt tidligere,
kan i stedet anvendes den apostolske velsignelse:*

Vor Herre Jesu Kristi nåde
og Guds kærlighed
og Helligåndens fællesskab
være med os alle!
Amen.

Bønner m.m.

Fadervor og velsignelse på engelsk og tysk

THE LORD'S PRAYER

Our Father in heaven,
hallowed be your name.
Your kingdom come.
Your will be done,
on earth as in heaven.
Give us today our daily bread.
Forgive us our sins as we forgive those who sin against us.
Lead us not into temptation
but deliver us from evil.
For the kingdom, the power and the glory are yours, now and forever.
Amen

BLESSING

The Lord bless you and keep you!
The Lord make his face shine upon you, and be gracious to you!
The Lord lift up his countenance upon you, and give you peace!
Amen

VATERUNSER

Vater unser, der Du bist im Himmel!
Geheiligt werde Dein Name.
Dein Reich komme.
Dein Wille geschehe
wie im Himmel, also auch auf Erden.
Unser tägliches Brot gib uns heute.
Und vergib uns unsre Schuld, wie wir vergeben unsern Schuldigern.
Und führe uns nicht in Versuchung,
sondern erlöse uns von dem Bösen.
Denn Dein ist das Reich und die Kraft und die Herrlichkeit in Ewigkeit.
Amen

SEGEN

Der Herr segne dich und behüte dich!
Der Herr lasse sein Angesicht leuchten über dir und sei dir gnädig!
Der Herr erhebe sein Angesicht auf dich und gebe dir Frieden!
Amen

TROSBEKENDELSE

Vi forsager Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen.

Vi tror på Gud Fader, den Almægtige, himlens og jordens skaber.

Vi tror på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, vor Herre, som er undfanget ved Helligånden, født af Jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begravet, nedfaret til dødsriget, på tredje dag opstanden fra de døde, opfaret til himmels, siddende ved Gud Faders, den Almægtiges, højre hånd, hvorfra han skal komme at dømme levende og døde.

Vi tror på Helligånden, den hellige, almindelige kirke, de helliges samfund, syndernes forladelse, kødets opstandelse og det evige liv.

Amen.

FADERVOR

Fader vor, du som er i himlene!

Helliget vorde (blive) dit navn,

komme dit rige,

ske din vilje

som i himlen således også på jorden;

giv os i dag vort daglige brød,

og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,

og led os ikke i fristelse,

men fri os fra det onde.

Thi (for) dit er riget og magten og æren i evighed!

Amen.

VELSIGNELSE

Herren velsigne dig og bevare dig!

Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig!

Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred!

Amen.

ISBN 978-87-91376-39-9